

Jumalateenistus Nõos P, 14.01.24 kell 11.00, 2. pühapäev *post Epiphania*s

Lektsioonid: Tt 1:1–3; Lk 4:16–21

Jutlus: Js 62:1–3

Laulud: 264 (1–4); 298 (1–2, 3); 279 (1–2); 273 (1–5)

Siioni pärast ma ei vaiki ega jää rahule Jeruusalemma pärast, enne kui tema õigus hakkab paistma ja tema pääste põleb otsekui tõrvik. Siis saavad rahvad näha su õigust ja kõik kuningad su au. Ja sulle antakse uus nimi, mille määrab Issanda suu. Siis oled sa toredaks krooniks Issanda käes ja kuninglikuks peaehteks oma Jumala pihus.

Prohvetisõna puhul pole alati täpselt selge, kes parajasti kõneleb.

Ka meie tänane kirjakoht algab selles mõttes teatava ebaselgusega. Minavormis kõneleja teatab: „Siioni pärast ma ei vaiki ega jää rahule Jeruusalemma pärast, enne kui tema õigus hakkab paistma ja tema pääste põleb otsekui tõrvik.“ Kas kõneleb prohvet või Jumal?

Kui prohvet, siis võiks seda teadet mõista nii, et prohvet teeb oma kuulutajatööd niikaua, kuni Jeruusalemmal tulevad head päevad. Kui lähtuda uurijate arvamusest, et Js 56–66 kuuluvad prohvetile, kes tegutses pärast Paabeli vangipõlve 6. eelkristliku sajandi lõpupoole, siis võiks meie vaatlusalune lause käia ajaloolise antuse kohta. Prohvet väljendab seega oma valmisolekut jätkata Jumala tahte kuulutamist seni, kuni Iisrael saab jälle naasta Jeruusalemma. Mis ka juhtus.

Ent meie kirjakohta võib vaadata ka Jumala kõnena õndsusloolises perspektiivis. Pärast Paabeli vangipõlve pole ju Iisraeli ajaloos olnud perioodi, mille kohta võiks kindla sõnaga öelda: „Siis saavad rahvad näha su õigust ja kõik kuningad su au.“ Muidu ju Iisraeli rahvas ei ootaks siiani Messiat, kuningas Taaveti mõõtu kuningat, kellest sellist õigust ja au ju oodatakse.

Kumb vastus on siis õige: kas kõneleb prohvet või Jumal?

Paradoksaalsel kombel võiks vastata, et õiged vastused on mõlemad.

Piibliuurijad on väitnud, et meie peatükile eelneva peatüki esimestes salmides Js 61:1jj kõneleb prohvet. Tõepoolest, Jumal see ju pole: „Issanda Jumala Vaim on minu peal, sest Issand on mind võidnud; ta on mind läkitanud viima rõõmusõnumit alandlikele, parandama neid, kel murtud süda, kuulutama vabastust vangidele ja avama pimedate silmi, kuulutama Issanda meelepärast aastat ja meie Jumala kättemaksu päeva, trööstima kõiki leinajaid, andma Siioni leinajaile laubaehete tuha asemel, rõõmuõli leinarüü asemel, ülistusrüü kustuva vaimu asemel, et neid nimetataks „Õigluse tammedeks“, „Issanda istanduseks“, millega ta ennast ehib.“

Kui siin tõesti kõneleb prohvet, siis võiks seesama isik kõnelda edasi ka järgmises peatükis: „Siioni pärast ma ei vaiki ega jää rahule Jeruusalemma pärast...“

Kuulsime altarist, et Jeesus tsiteeris Lk 4:18j sedasama Jesaja kirjakohta Js 61:1j: „Issanda Vaim on minu peal, seepärast on ta mind salvinud. Ta on mind läkitanud kuulutama vaestele rõõmusõnumit, kuulutama vangidele vabakslaskmist ja pimedatele nägemist, laskma vabadusse rõhutuid, kuulutama Issanda meelepärast aastat.“ Kuid mõistame, et Jeesus kõneles seda enda kohta. Sest ta ütles, olles lugemise lõpetanud: „Täna on see kirjakoht teie kuuldes täide läinud.“ Justkui oleks tema ise see prohvet, kes need sõnad sadu aastaid varem lausus.

Kui Jeesust kuulanud inimesed sünagoogis niimoodi mõtlesid, siis mõnes mõttes neil oligi õigus. Jeesus oligi prohvet, kuna ta kuulutas inimestele Jumala tahet samal kombel nagu prohvetid olid seda teinud Iisraeli rahva esiisadele. Jeesus jagas ju inimestele ohtralt õpetussõnu, mis puudutasid minevikku, olevikku ja tulevikku.

Aga see, et Jeesus sõandas sünagoogis oma sõnadena esitada üle 500 aasta varem lausutud sõnu, võis ja pidigi Jeesuse kuulajaid sünagoogis viima mõttele, et Jeesus on rohkem kui prohvet. Võib-olla juhtus seal sünagoogis midagi sarnast selle selle olukorraga, mil Jeesus ütleb Jh 8:58 juutidele: „Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, enne kui Aabraham sündis, olen mina.“

Ent meie kristlastena teame: lisaks sellele, et Jeesus oli inimene ja prohvet, on ta ka Jumal. Nõnda võib tõesti öelda, et meie tänases jutlusealuses kirjakohtas Js 62:1–3 kõneleb korraga prohvet kui surelik inimene ja Jumal kui igevane Vaim. Need on korraga inimese ja Jumala sõnad, sest neid

kõneleb inimene ja Jumal Jeesus Kristus, kes on enne, kui sündis Aabraham.

Kujutlegem nüüd Jeesus Kristust ütlemas seda, mida jutluse aluseks lugesin: „Siioni pärast ma ei vaiki ega jää rahule Jeruusalemma pärast, enne kui tema õigus hakkab paistma ja tema pääste põleb otsekui tõrvik. Siis saavad rahvad näha su õigust ja kõik kuningad su au. Ja sulle antakse uus nimi, mille määrab Issanda suu. Siis oled sa toredaks krooniks Issanda käes ja kuninglikuks peaehteks oma Jumala pihus.“

Millisest Siionist ja Jeruusalemmast siis meie Önnistegija kõneleb?

Eks ikka taevasest Jeruusalemmast! Sellest samast Jeruusalemmast, kellest kõneleb Ilm 21: „Templit ma ei näinud seal, sest Issand, Kõigeväeline Jumal, on selle tempel, ning Tall. Ja linnale ei ole vaja päikest ega kuud, et need talle paistaksid, sest Jumala kirkus valgustab teda, ning tema lamp on Tall. Rahvad hakkavad käima tema valguses ning ilmamaa kuningad toovad sinna oma hiilguse.“

Jeesus seega kirjeldab taevariiki umbes samamoodi nagu ta kord ülestõusnud Issandana kirjeldab seda Patmose saarel nägija Johannesele. Kas ei sisenda see suursugune kirjeldus lootust igasse kuuljasse ja lugejasse!

Meie kirjakohas kõneldakse ka uuest nimest, mille määrab Issanda suu.

Kui seda ütleb prohvet, siis võiks seda mõista nii, et rahvad hakkavad Iisraelist mõtlema teisiti kui nad varem mõtlesid: et nad on Jumala rahvas, keda Jumal õnnistab taevase tarkusega isegi siis, kui nende poliitiline iseseisvus on ainult unistus.

Nii see 6. eelkristliku sajandi lõpul tõepoolest juhtus. Kui Iisrael läks Pärsia kuninga Koorese loal tagasi Jeruusalemma, et asuda linna ja tema templi taastama, siis nägid ümberkaudsed rahvad, et sel rahval on võimas kaitsja, kes võib linna ja templi üles ehitada ka rusudest.

Selline kuvand on juute saatnud läbi nende ajaloo. Ehkki neid on kiusatud ja põlatud, jääb teistele rahvastele siiski teadmine, et viimselt kuulub Iisrael Jumalale, kes on ta kord välja valinud. Küllap jääb see teadmine valitsema ka praegu Iisraelis toimivas Iisraeli-Hamasi konfliktis, mil ühed süüdistavad ühte, teised teist poolt. Kuid viimselt jääb võit Jumalale, kellel on Iisraeli rahvaga omad plaanid.

Ent kui sõnu „Ja sulle antakse uus nimi, mille määrab Issanda suu“ ütleb Jeesus Kristus kui prohvet ja Jumal, siis võiks see käia uskliku inimese kohta, kes on usus Issandasse saanud uue identiteedi.

Katoliku – nii roomakatoliku kui õigeusu – kirikus antakse vaimulikele ja/või ilmiktöötajatele uus nimi, kui nad asuvad kiriklikku ametisse. See väljendab nende uuenenud identiteeti. Samamoodi nagu Jaakobist sai Iisrael ja Siimonast sai Peetrus. Uus nimi on kindlasti seotud Jumalaga, kes on töötajate kutsunud.

N-ö tavaline kristlane uut nime ei saa, kuid tema identiteet muutub igal juhul ristimisel. Enne oli ta sada protsenti kuradi meelevallas. Pärast on ta järjest enam Jumala oma, vastavalt sellele kuidas Püha Vaim temas järjest enam tööd teeb.

Ilmutusraamatus kõneldakse samuti uuest nimest. Ülestõusnud Kristus ütleb Ilm 2:17: „Kellel kõrv on, see kuulgu, mida Vaim ütleb kogudustele: Võitjale ma annan süüa peidetud mannat ning annan talle valge kivikese ning kivikesele kirjutatud uue nime, mida ükski peale saaja ei tea.“

Kes on see võitja? Seesama, kelle kohta Issand ütleb Ilm 2:10: „Ole ustav surmani, ja ma annan sulle elupärja!“ Me kõik, kes usume, et Jeesus Kristus on Issand, oleme n-ö potentsiaalsed võitjad. Meile on antud Jumala juures uus nimi, mis on kirjas Eluraamatus. Meie ise seda nime ei tea, kuid meid identifitseeritakse taevariigis selle alusel. Ja on arvatud, et see valge kivike, millest ülestõusnud Kristus Ilmutusraamatus kõneleb, on justkui ID-kaart, mille alusel usklike taevariigi n-ö väravast sisse lubatakse.

Ja kui Jeesus Kristus ütleb Jumalana „Siis oled sa toredaks krooniks Issanda käes ja kuninglikuks peaehteks oma Jumala pihus“, siis kirjeldab see iga sihile jõudnud, võidupärjani jõudnud uskliku väärtust. Me kõik, kes niikaugele jõuame, oleme toredad kroonid Issanda käes ja kuninglikud peahatted oma Jumala pihus!

Niisiis avaneb tänases prohvet Jesaja raamatu kirjakohas meile korraka inimene ja Jumal. Inimene, kes prohvetina kuulutab Jumala tahet ajaloos. Inimene, kes Jumala väljavalituna tohib osaleda võistluses igavesse ellu jõudmise nimel. Ent avaneb ka Jumal, kes kõneleb taevastest asjadest ja sellest, kuidas usklikud taevas elavad.

Selline on meie Õnnistegija Issand Jeesus Kristus: inimene ja Jumal! Ja sellisteks saame ka meie,
kui me jääme Issandale ustavaks!
Aamen.